

Stad Gods

Inspiratie van de Augustinessen van Sint-Monica

‘Geprezen zijt gij’

de aarde als gave en reden voor dankbaarheid

Uitgever:

Zusters Augustinessen van Sint-Monica
Klooster Casella
Postadres: Waterstraat 2
3511 BW Utrecht
Telefoon klooster Utrecht 030 - 2332541
E-mail administratie:
maandblad@zustersaugustinessen.nl
www.zustersaugustinessen.nl
www.casella.nl

Voor de privacyverklaring van de zusters augustinessen verwijzen we u naar:
www.zustersaugustinessen.nl/privacyverklaring

Doel: Met Stad Gods willen wij mensen betrekken bij wat ons inspireert. Stad Gods wordt gelezen door mensen die ons een warm hart toedragen en/of belangstelling hebben voor de augustijnse spiritualiteit. Via Stad Gods zijn en blijven zij verbonden met ons en het gedachtengoed van onze gemeenschap.

Hoofd- en eindredactie:

Hoofdredactie: Marie Madeleine Maas
Eindredactie: Emma Overeem-van der Sloot

Ontwerp en beeldredactie:

Tegenwind grafisch ontwerp bureau, Roelant Meijer

Opmaak en druk: De Toekomst Hilversum

Redactiesecretariaat: Evelien Ouwehand

Redactie: Rachelle van Anandel, Erik Borgman, Anne Nij Bijvank, Nikki Mousset, Suraya Somers, Lieke Weima

Aan dit nummer werkten mee: Anja den Bok, Marianne Groen, Marie Hansen-Couturier, Jaap Meeuwsen, Henry Mentink, Annika Meuche, Ingrid van Neer-Bruggink, Mariella Oberndorff, Daan Savert, Helene Timmers

Beeld: Anja den Bok (cover, p.2,6,23,24), Rachelle van Anandel (p.20), Leonie (p.22), Matty van Leijenhorst (p.13), Roelant Meijer (p.10,11,16), Nazrina Rodjan (p.9), Dick Vos (p.14)

Vriend worden en dit blad ontvangen?

Stad Gods verschijnt vijf maal per jaar, in een oplage van 6.000 per editie.
Vrienden van de zusters augustinessen die ondersteunen met minimaal €10,00 per jaar, ontvangen Stad Gods automatisch. Als u dit blad ook wilt gaan lezen, maak genoemd bedrag dan over op NL76 INGB 0003 8244 29 ten name van Administratie tijdschrift Stad Gods Utrecht, onder vermelding van 'Nieuwe lezer', straat + huisnummer, postcode en plaats.

‘Geprezen zijt gij’

de aarde als gave en
reden voor dankbaarheid

Wees geprezen, mijn Heer met al uw
scheepselen
- Franciscus van Assisi, ‘Zonnelied’

In deze nieuwe jaargang van Stad Gods gaat het over de plek die wij mensen in de schepping hebben. Franciscus van Assisi schreef in de 13e eeuw het ‘Zonnelied’ waarin hij zon, maan en sterren, vuur en wind aanspreekt als ‘broeder’ en ‘zuster’. Hoe is onze relatie met onze broeders en zusters, onze medescheepselen? Wij mogen met hen dankbaar zijn voor de gift van het leven én met hen verdriet en boosheid ervaren om wat voorgoed verloren dreigt te gaan.

Bij het beeld: Deze plek, die Casella nu verlaat, is grote reden tot dankbaarheid. De verbinding met de omringende natuur is architectonisch verbluffend. Wees geprezen, God, die ons mensen zoveel gaven geeft. MM

Kloosterpost

Samengesteld door zr. Marie Madeleine Maas en zr. Anne Nij Bijvank

De laatste groep

We hebben afscheid genomen van de laatste groep! Het was de jongerengroep van de Lebuinus gemeente uit Deventer. Tien jaar lang mochten we gastvrijheid bieden aan jonge mensen. We zijn trouw gebleven aan onze missie; openstaan voor het ontvangen van jonge mensen, zoekend in geloof. Hopelijk mogen we dat in Utrecht ook weer doen. Al die jongeren die we mochten ontvangen hebben ons verrijkt en geïnspireerd.

In het gastenboek lezen we het volgende: 'We zijn dankbaar dat we door jullie gastvrijheid dichterbij elkaar zijn gekomen en bij God. We waren positief verrast door de manier waarop jullie alles met elkaar verbinden tijdens de vieringen en waar wij onderdeel van mochten zijn. Het zal gek zijn om dit achter te laten. We wensen jullie vrede en alle goeds.' (MM)

Vakantiedag

Elk jaar hebben we een retraite van zes dagen, een mooie week waarin je alle tijd hebt om te lezen, bidden, mediteren en wandelen. Na deze retraite hadden we enkele vakantiedagen. Op onze eerste vakantiedag stapten wij, twee zusters, op de bus om een mooi stadje of dorp te verkennen. Zo stapten we uit in Vianen. We namen een kopje koffie en maakten een praatje. In ons habijt worden we altijd aangesproken: 'Wie zijn jullie?' of 'Waarom zijn jullie hier?' Raadgevingen te over van wat we beslist moesten doen en zien. Zo werd het pannenkoekenhuis bij de pont aangeraden. Men vermoedde dat ons vakantiebudget mogelijk niet toereikend was, waardoor we meteen ook geld meekregen. Aangekomen bij het pannenkoekenhuis, kregen we een prachtig plekje, een heerlijke pannenkoek en konden we met een mooi verhaal weer huiswaarts. (ANB)

Inloopkoffie op zaterdag

Langzamerhand wordt de inloopkoffie op zaterdagmorgen in Utrecht bekend. Bij ontmoetingen op straat wordt er ook altijd enthousiast op gereageerd. Tijdens de inloopkoffie ontmoeten we weer oude bekenden, maar ook mensen die ons vaak op straat zien en gewoon nieuwsgierig zijn naar een klooster 'achter de muren'. Ook studenten die in de buurt wonen komen langs en zelfs een lid van de Stad Gods uit Apeldoorn. We houden er goede vrienden aan over. Zo ontmoetten we ook een jonge vrouw die in de coronatijd begonnen is met poffertjes bakken op een brug in de stad. Op een dag kwam ze bij ons in de binnentuin poffertjes bakken en mochten we allemaal meegenieten. En bent u zelf in de buurt? Kom dan vooral langs om aan te schuiven op zaterdagmorgen om 10 uur voor koffie of thee! (ANB)

Verhuizing Casella en de Spil

De benedenverdieping van de boerderij is het huis van Maarten, Marjolein, Amber en Marieke geworden. Het hele gezin is nauw betrokken bij het retraitecentrum De Spil. Na heel wat spannende maanden is het zover. De voor onze gasten vertrouwde dingen gaan naar de 'overkant'. Maarten heeft een aantal vrienden bereid gevonden hen te helpen. Geweldig hoe dat ging! We hopen dat het voor hen gauw een thuis gaat worden. Zij gaan van de stad naar deze prachtige omgeving en wij gaan andersom. Als jullie als lezers dit nummer ontvangen zijn wij verhuisd naar het klooster van de Augustijnen in Utrecht! Omdat we maar met drie zijn hebben we een bescheiden afscheid georganiseerd. Met de vrijwilligers, enkele oudgasten en enkele goede vrienden. We hebben onze dankbaarheid uitgesproken om wat we hier samen tot stand mochten brengen. Op 30 september, onze laatste dag, hadden we een overdrachtsritueel met de verantwoordelijken van De Spil. Daarover zal ik schrijven in het volgende nummer. (MM)

Geliefde huisgenoten

Erik Borgman

In 2015 publiceerde paus Franciscus de encycliek *Laudato si'*. Deze rondzendbrief gaat over een ernstig probleem: ons gemeenschappelijk huis de aarde, wordt bedreigd door klimaatverandering, het uitsterven van soorten en de voortgaande vergiftiging van de grond en het water.

Verliefd

De titel is ontleend aan het zogenoemde Zonnelied van Franciscus van Assisi, een uitbundig loflied. Franciscus is ook op dit punt een voorbeeld voor deze paus, die schrijft: *Zoals het ook verliefden overkomt, begon [Franciscus van Assisi] te zingen telkens wanneer hij keek naar de zon, de maan of zelfs het kleinste diertje en in zijn lofzang betrok hij alle schepselen. [...] voor hem was elk wezen een zuster, met hem verbonden door banden van tederheid. Daarom voelde hij zich geroepen om te zorgen voor alles wat bestaat. Om de aarde van verdere aantasting te redden, hebben we niet alleen wereldomvattende programma's van CO₂-reductie nodig. Wij moeten opnieuw van de schepping en de schepselen leren houden.*

Paulus schrijft dat mannen van hun vrouwen moeten houden als van hun

---

Om de aarde van verdere aantasting te redden, moeten we opnieuw van de schepping en de schepselen leren houden

---

eigen lichaam (Efeziërs 5,28). Moeten wij misschien opnieuw van de aarde leren houden als van ons eigen lichaam? Het is de vraag of we wel echt van ons eigen lichaam houden. We willen dat het doet wat wij vinden dat het moet doen en eruitziet zoals wij vinden dat het eruit zou moeten zien. Vandaar alle cosmetica, de sportscholen en veel plastische chirurgie. Als we al van de natuur houden, dan vaak op een dergelijke manier. Het moet geven wat wij nodig hebben en voldoen aan ons idee van rust en schoonheid. Planten moeten mooi zijn, dieren moeten lief zijn en vertederen.

Misschien is het dus wel veelmeer zaak dat wij van ons lichaam leren houden

---

De inzet van de encycliek *Laudato si'* is dat we inzien dat alle schepselen een groot huishouden vormen

---

als van onze geliefden. Die beminnen wij om wie en wat zij zijn, niet omdat zij zijn zoals wij ons dromen. Wij laten ons veranderen en verrijken door wat zij zeggen en wat zij doen.

Alle schepselen een groot huishouden

In de Bijbel krijgen mensen van Godswegen de opdracht over de andere schepselen te heersen en de aarde te onderwerpen (Genesis 1,28). Volgens velen is dit de oorsprong van alle milieuproblemen. Dit onderwerpen is echter niet bedoeld zoals een bezettingsleger een volk onderwerpt en het heersen niet zoals Kim Jong-un over Noord-Korea heerst. Het gaat eerder om de manier waarop een boer zijn akker onderwerpt en de herder over zijn schapen heerst. Boeren en de herders doen wat nodig is om te zorgen dat de akker en de schapen kunnen doen wat zij het beste kunnen. Boeren en herders zijn bovendien van hun land en hun dieren afhankelijk, zoals hun dieren en hun land omgekeerd van hen afhankelijk zijn. Dit duidelijk te maken is de inzet van de encycliek *Laudato si'* en ik denk ook de inzet van de Bijbel: dat we inzien dat alle schepselen een groot huishouden

vormen. Wij horen bij onze huisgenoten en zij horen bij ons. Wij houden van elkaar en zorgen voor elkaar.

De paus herinnert eraan dat Franciscus preekte tegen de planten en de dieren. Hij 'nodigde hen uit om God te loven' zoals hij zich door hen uitgenodigd wist om God te loven. Dat is naar Bijbelse overtuiging uiteindelijk de bedoeling van de schepselen: niet dat zij als slaven de mensen dienen, maar dat zij in de vrijheid God loven. Door te bestaan, elkaar tot bloei te brengen en zo zelf tot bloei te komen, loven alle schepselen God die hen dit bestaan geeft. Dat geldt zowel voor mensen als voor sterren, rupsen en brandnetels. Wij zijn dus allemaal broeders en zusters: *Fratelli tutti*, zoals een volgende encycliek van paus Franciscus heet die inzoomt op de zorg die wij mensen elkaar verschuldigd zijn. Het is niet per ongeluk opnieuw een citaat van Franciscus van Assisi.

Erik Borgman is lekendominicaan en hoogleraar theologie. Hij is sinds 1999 vaste medewerker van Stad Gods.

Augustinus

De hemel en de aarde die u, God, geschapen hebt en waarin u mij geschapen hebt, kunnen die u omvatten?

Want wat bestaat, zou er zonder u niet zijn.

Wil dat zeggen dat het bestaande u omvat?

Kan het bestaande u omvatten? Ik besta ook.

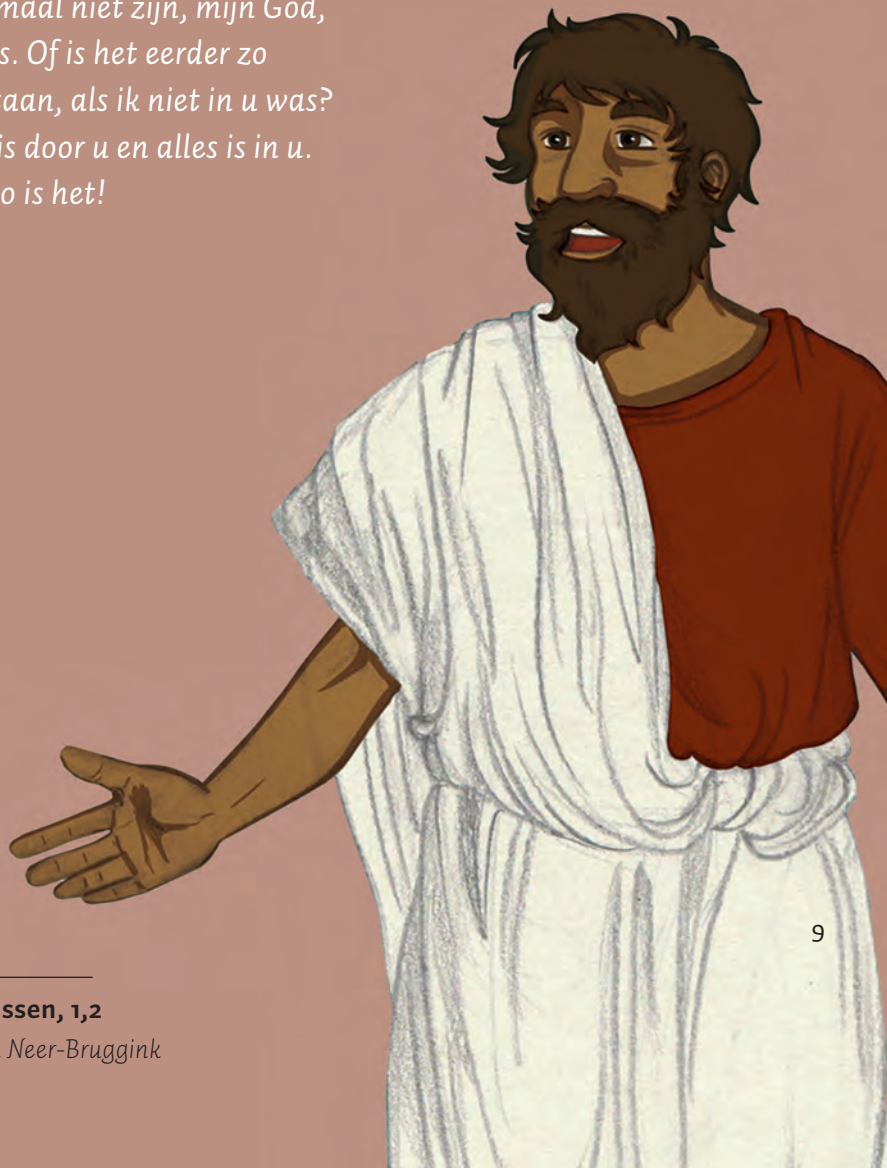
Toch zou ik er helemaal niet zijn, mijn God,

als u niet in mij was. Of is het eerder zo

dat ik niet zou bestaan, als ik niet in u was?

Alles is uit u, alles is door u en alles is in u.

Zo is het, ja Heer, zo is het!

Onderweg

Briefwisseling tussen
Helene en Mariella

Hoi Helene,

Heb je een fijne vakantie gehad? Ik begreep dat jullie de natuur aan de Franse kust van Normandië gingen opzoeken. Uit ervaring weet ik hoe imposant de krijtrotsen daar zijn. Ik weet nog hoe ik gegrepen werd door de schoonheid ervan. Zo'n moment waarop je alleen maar: 'o God', kunt stamelen. Ik hoop dat heel veel mensen in hun vakantie zo'n zelfde soort ervaring gehad hebben. Onze aarde heeft zoveel prachtplekken. Maar diezelfde aarde die ook om onze aandacht schreeuwt!

Ik las laatst een artikel en werd getriggerd door de vraag: 'Ben jij een duim of een wijsvinger?' Oftewel: 'Tot welke generatie behoor jij?' De jongere generatie gebruikt beide duimen als verlengstuk van hun handen. Degenen die met een wijsvinger typen (Ik!) behoren echt tot een oudere! Ik bleef een beetje in die beeldspraak van duimen en wijsvingers hangen en al filosoferend over onze aarde, vroeg ik me af: Waar wijs ik naar met mijn wijsvinger? Ja; naar klimaatverandering! Maar als christen? Wat is precies de plaats en de rol van mij als mens in het geheel van de schepping? Hoe sluit dat aan bij wat de Bijbel zegt? Hoe moet het leven op deze

---

Ben jij een duim of een wijsvinger?

---

bedreigde aarde eruitzien in het licht van mijn geloof?

Dus enorm veel vragen die de zorgen en het verdriet aantonen over die mooie schepping die geweld wordt aangedaan. Toch is er ook vreugde want tegelijkertijd steek ik graag mijn duim op, maar dan als blijk van waardering voor zoveel initiatieven die de schreeuw van de aarde serieus nemen! Hier zie ik de jongere en de oudere generatie weer bij elkaar komen. Elkaar erop wijzend dat wij mensen zélf onderdeel van de schepping zijn en het verschil dus kunnen maken. Dan krijg ik toch hoop voor een toekomst van Gods mooie schepping.

Geldt dat ook voor jou; wijsvinger en duim?

Mariella

Mariella Oberndorff is algemeen overste van de zusters Augustinessen van Sint Monica. Ze woont in klooster Casella.

Ha Mariella,

Ik moest onmiddellijk aan de uitspraak denken dat als je met één vinger naar iemand anders wijst, er nog altijd drie vingers naar jezelf wijzen. Ken je die? Die drie vingers vragen naar mijn eigen aandeel, naar mijn rol in het geheel. Het is zo makkelijk om naar anderen te wijzen als het gaat om de klimaatcrisis. Daar betrap ik mezelf ook nog wel eens op hoor: Ja maar hij... Al te makkelijk om dan zelf niks te doen. Frustrerend genoeg doen we dat in het groot ook: Nederland hoeft geen maatregelen te nemen, want China ...

Die drie vingers vragen wat ik doe. Niet alleen kijken naar de splinter in andermans oog, maar ook de balk in mijn eigen oog zien. Dus ja, als het gaat om onze mooie aarde, Gods mooie schepping, die zo te lijden heeft, vind ik dat mijn rol als christen is om er goed voor te zorgen. Als we naar de profeten luisteren, als we echt luisteren naar wat Jezus ons zegt, dan weten we dat ons gezegd wordt dat we moeten strijden tegen onrecht, tegen misbruik. Tegen klimaatverandering. Deze zomer hebben we gezien wat de klimaatverandering teweegbrengt. Extreme hitte hier, overstromingen daar. Onze mooie aarde, ons gezamenlijk huis. Het is de enige

---

Het is zo makkelijk om naar anderen te wijzen als het gaat om de klimaatcrisis

---

bewoonbare plek die we hebben in het hele heelal en daarom moeten we er zuinig op zijn. De crisis vraagt echt van ons dat we veranderen. Veranderen in ons persoonlijk leven, maar ook in de samenleving als geheel. Ik zou bijna zeggen dat we ons moeten bekeren.

Ook al wijzen er drie vingers naar mezelf, toch wijs ik ook met een vinger van me af. En daarmee wijs ik naar de overheid. We kunnen de problemen niet alleen als eenlingen oplossen. Daarom is het de hoogste tijd dat de regering in actie komt. De verkiezingsstrijd is in volle gang, ik hoop dat er een frisse wind gaat waaien in Den Haag. En tegelijkertijd zeg ik: thumbs up voor iedereen die deze wereld een stukje mooier maakt!

Liefs, Helene

---

*Helene Timmers is als geassocieerd lid met Casella verbonden.
Ze woont met haar partner in Utrecht.*

Verwondering en bekering

Gastschrijver: Daan Savert

Op het moment dat ik dit schrijf, hebben we de heetste zomer ooit gemeten achter de rug. De zomer van een jaar geleden was destijds ook de heetste zomer ooit gemeten. De gevolgen van klimaatverandering zijn steeds voelbaarder. Paus Franciscus heeft net aangekondigd dat hij op 4 oktober, de feestdag van Sint-Franciscus van Assisi, met een update komt van zijn klimaatencycliek *Laudato si'*, die in 2015 het licht zag. Het zal de vorm krijgen van een apostolische exhortatie, een brief van de paus gericht aan de kerk, waarin hij een actueel beeld wil geven van 'de wereldoorlog die tegen ons gemeenschappelijke huis gevoerd wordt.'

Als je de ernst van de ecologische crisis tot je door laat dringen, dan lijkt apocalyptische dreigende taal gepast. Toch betekent *Laudato si'* niet 'God, red ons van de verdoemenis', maar 'Geprezen zijt gij, mijn Heer'. Franciscus van Assisi schreef de woorden *Laudato si'* in wat bekend is geworden als het Zonnelied. Het is een lied dat bruist van vreugde en dankbaarheid, waarin alles wat leeft bezongen wordt als broeders en zusters. 'Broeder zon', 'zuster maan', 'broeder wind', 'zuster water'.

Soms aarzel ik wat bij die taal van vreugde, verwondering en dankbaarheid. Is die niet te soft? Wanneer wordt

christelijke hoop een slaapmiddel? De kerk heeft bovendien nog steeds huiswerk te doen, als het gaat om haar verhouding tot de schepping. Ze heeft vaak een verhaal verkondigd waarin de mens heerst boven al het andere dat leeft. Dit doorgeslagen antropocentrisme heeft catastrofale gevolgen.

Ecologische bekering is een noodzaak. In het bijzonder voor gelovigen.

De paus roept dan ook op tot 'ecologische bekering', een term die al door paus Johannes Paulus II werd gemunt. Die bekering geldt in het bijzonder voor gelovigen. Natuurlijk vanwege dat nodige huiswerk. Maar ook omdat het besef dat er een Schepper is, die alles wat ademt tot leven geliefd heeft, een extra aansporing is om zorg te dragen voor de aarde, ons gemeenschappelijke huis (weer 'huiswerk' dus). Alles wat leeft wordt bemind! Alles doet ertoe.

Ecologische bekering veronderstelt, net als elke andere bekering, een verandering, een omkeer. De paus benadrukt dat die

niet optioneel is voor christenen. Hij brengt ecologische bekering in verband met Jezus, en schrijft over degenen die zich bekeren dat zij 'alle gevolgen van de ontmoeting met Jezus in hun relatie met de hen omringende wereld tot bloei laten komen.' [LS217] Die woorden 'ontmoeting' en 'bloei' zijn van cruciaal belang. Daarin wordt duidelijk dat er iets op het niveau van het hart gebeurt, dat er zich een proces voltrekt. Ecologische bekering is geen stappenplan en past niet in het maakbaarheidsdenken. Sterker nog, het maakbaarheidsdenken is misschien wel bij uitstek een van de dingen waar we ons van moeten bekeren. De wereld is geen gebruiksvoorwerp, maar een 'vreugdevol mysterie dat we met blijde lofprijzing beschouwen.' [LS12]

Ecologische bekering begint allereerst bij het veranderen van onze blik op de wereld om ons heen. Als we anders gaan kijken, gaan we ook anders handelen. Als je wat er om je heen leeft ziet als familie, als je erkent dat je niet boven de aarde staat maar ermee verbonden bent, dan zul je ook anders met de levende wezens en de aarde omgaan. Dit vertaalt zich naar een ander consumptiepatroon, naar een levensstijl van minder of geen vlees, recyclen, noem maar op. Maar de paus gaat een stapje verder. Hij spreekt ook wereldleiders aan op hun verantwoordelijkheid. Op de Wereldgebedsdag voor de Schepping heeft hij gezegd dat de VN-klimaatconferentie in Dubai een snelle en rechtvaardige ommekeer moet

introduceren die een einde maakt aan het tijdperk van fossiele brandstoffen.

Ik ben blij dat de paus zich scherp uitspreekt. Ecologische bekering is een noodzaak. We kunnen het ons niet permitteren om door te gaan alsof er niets aan de hand is. Apocalyptische en dreigende taal is nodig en doet recht aan de tijd waarin we leven. En toch is het verwondering waaruit de meest duurzame verandering zal groeien. Toch klinkt daar altijd die lofzang van de Schepping, een lofzang waar we als mensen aan mee mogen doen. Er is een onmisbare zangpartij voor ons weggelegd. Maar het lied is niet door ons geschreven! Laten we onze plek kennen.

Laudato si'! Geprezen zijt gij.

Daan Savert is theoloog en werkte van september 2022 tot en met augustus 2023 als projectcoördinator van de Laudato Si' Alliantie Nederland. laudato-si.nl

Tussen preekstoel en barricaden

Ik heb het warm in de brandende zon op het asfalt. Vlak achter me voert iemand het spreekkoor aan. Hij schreeuwt, hard. Ik heb die slogans inmiddels vaak genoeg gehoord, en soms doe ik er ook met overgave aan mee, maar het zal toch nooit echt bij me gaan passen. De politie staat dichtbij. Ik probeer het gevoel ‘Wat doe ik hier in hemelsnaam’ naar de achtergrond te duwen. Want rationeel weet ik dat ik hier wél wil zijn.

Ik wil hier zijn, omdat ik merk dat actievoeren werkt. Eindelijk praten alle media over fossiele subsidies en ontstaat er steeds meer politieke druk om ze af te schaffen. Ik wil hier zijn, omdat ik kán demonstreren, in solidariteit met al die medeschepselen die geen kans krijgen om gehoord te worden. Ik wil hier zijn, omdat het me boos en verdrietig maakt dat het vervuilen van de atmosfeer met verstikkende gassen maar niet stopt. Ik wéét dat ik over een uurtje of twee gewoon weer lekker in de trein naar huis zal zitten, zeker als het arresteren en weer vrijlaten net zo vlot zal gaan als gisteren. Maar toch. Ik wil hier zijn, maar ik wil hier ook niet zijn, in de herrie, de hitte en de spanning

‘Als we nou straks aangehouden worden,’ zegt iemand van ons groepje van acht, ‘zullen we dan gaan zingen?’

We kiezen een lied dat we allemaal kennen: *‘Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft’*. Zachtjes, dan harder. Een deel van het spreekkoor om ons heen zwijgt, mensen filmen. Als de agenten bij ons komen, staan we op, en we zingen. We lopen mee richting de bus waar al heel veel mensen in zitten, en we zingen. Een lied voor het duister van de aarde, een lichtje voor de onzekere toekomst. Zingen, dat is mijn protest.

Wat speelt er in de Spil

Marianne Groen is coördinator van de Spil, een oecumenische gemeenschap die al 30 jaar retraites ‘tussen herberg en klooster’ faciliteert. In 2023 begint de Spil een retraitecentrum in Hilversum op de plek wat voorheen Casella was. In deze jaargang volgen we hun ontwikkelingen.

De voorbereidingen voor de verhuizing van ons retraitecentrum naar Hilversum zijn in volle gang. Hoog op ons verlanglijstje voor de nieuwe locatie van de Spil stond een plek om te wonen, en dat is gelukt! Een plek voor leden van onze gemeenschap om van daaruit de basisgastvrijheid te kunnen bieden, precies zoals de zusters dit altijd deden. Het klooster, waar de zusters woonden, wordt de plek waar we gasten gaan ontvangen. De begane grond van de boerderij wordt beschikbaar gesteld aan Maarten en Marjolein en hun twee dochters. Beiden zijn al lange tijd betrokken bij de Spil, Maarten als coördinator van de Spil en Marjolein als retraitebegeleider. De bovenste etage wordt ook gastenverblijf. Via de aparte

ingang aan de voorzijde van de boerderij kunnen de gasten naar binnen.

De gemeente Hilversum heeft een woonvergunning afgegeven. De omgeving van de boerderij is aangepast, zodat het een mooie woonplek voor hen is met voldoende privacy. Halverwege de moestuin staat een rij prachtige Portugese Laurierstruiken die voldoende beschutting bieden voor een heerlijk privé-terras. Maarten en Marjolein zijn inmiddels verhuisd en maken de plek eigen. In het volgende nummer zal ook het retraitecentrum plaats hebben genomen. Daarover binnenkort meer!

Marianne Groen, Coördinator De Spil
www.retraitecentrum.nl

In gesprek met Henry Mentink

Nikki Mousset

Foto: Roelant Meijer

Aan de hand van citaten van Augustinus gaat Stad Gods het gesprek aan met mensen uit de kring rondom de zusters en daarbuiten. We vragen daarbij om een reactie op de citaten. Het resultaat is meer een gesprek dan een interview, een gesprek dat zelfs een persoonlijke belijdenis mag worden. In dit nummer gaan we in gesprek met Henry Mentink.

Henry Mentink, vader van vier kinderen, is innovator van vele duurzame initiatieven zoals deelauto bedrijf MyWheels, de eerste wereldwinkel van Nederland, de Nu Spaarpas en is dragende kracht achter Het Veerhuis: kennis- en doe-huis voor de nieuwe economie en samenleving. Met als grootste project tot nu toe: Met een kruiwagen vol aarde naar Parijs lopen.

Citaat 1: De Hemel en de aarde en alles wat zij bevatten: het zegt mij allemaal aan alle kanten dat ik u lief moet hebben.

‘Ik voel van jongs af aan een sterke verbondenheid met de aarde. Ik probeer de aarde te lezen en van haar te leren. Door goed te kijken kun je zien wat ze jou te vertellen heeft. Haar kennis en

kracht is niet te bevatten. Ik had eens een veld met kool in mijn moestuin staan die helemaal werd opgegeten door de luizen. Je kunt dan in twee opties denken. Ofwel je haalt de kool eruit, of je gaat de luis flink bestrijden. In plaats van die twee opties, besloot ik eerst maar eens te kijken wat er gebeurde. Ik zag lieveheersbeestjes en vogeltjes komen die die luisjes eraf pikten. Toen bedacht ik, als ik de kool nu laat staan, dan weten die lieveheersbeestjes en vogels mijn tuin volgend jaar ook weer te vinden en heb ik veel minder last van luizen.

Op die manier kijk ik met aandacht naar de natuur én luister ik ernaar. Zo ga ik ook heel vaak naar een boom toe, om in gesprek te gaan. Ik krijg dan de meest mooie antwoorden op mijn vragen. Onverwachte inzichten die me echt verder helpen. Ik stond eens op een kruispunt te wachten voor het stoplicht en zag aan de overkant van de straat een grote eik staan. Ik vroeg hem waarom hij daar stond. Ik kreeg als antwoord dat hij daar stond om te zorgen voor veiligheid op het kruispunt. Toen het vervolgens groen werd en ik overstak, reed er iemand door rood die mij op een haar na miste.

Dat kun je niet verklaren en vond ik heel bijzonder. Ik heb een bordje bij de boom geplaatst met 'deze boom zorgt voor de veiligheid op dit kruispunt' met mijn naam erbij.

Bij het Veerhuis hebben we een tuin en aan het begin staat onze 'groet boom'. Telkens als ik aankom of vertrek groet ik de boom. Daar hebben we ook een klein altaar gemaakt om te danken voor de oogst en wat de tuin ons geeft. Ik denk dat het heel belangrijk is om dankbaarheid voor de natuur te uiten. Dankbaar zijn voor de aarde en dat we gebruik van haar mogen maken.'

Citaat 2: Wat heb ik lief wanneer ik God liefheb? Ik heb het de aarde gevraagd. Luidkeels riep ze: Hij heeft alles gemaakt!

'Een paar jaar geleden kreeg ik een ingeving voor mijn definitie van God: 'God is allesomvattend, hij die alles maakt.' God is zo groots dat hij voor ons als mensen nooit volledig te bevatten is. Dat maakt ook dat je niet echt boos kunt zijn op God, of hem de schuld ergens van kan geven. Alles is één en God is alles. Een geruststellende gedachte voor mij. Als God alles is, dan moet je ook alles wat je doet met aandacht en liefde aanschouwen.

Toen mijn vrouw in 2004 overleed ervoer ik intens verdriet. Ik kan niet begrijpen waarom zij overleden is en toch had ik niet het gevoel: 'Waarom treft mij dit lot?'

In gesprek met een boom krijg ik de meest mooie antwoorden op mijn vragen.

Waarom doet God mij dit aan?' Het is zo groots dat het niet te begrijpen is. Dus waarom moet ik daar dan een oordeel over hebben? Ik ging vrij snel weer aan het werk en ik betrapte mezelf erop dat ik daar weer zin in had. Mijn gedachten gingen toen wel met me aan de haal. Het voelde alsof ik depressief of verdrietig moest zijn en niet in staat moest zijn om te kunnen werken. Van die gedachten bleef ik last houden en daarom ben ik na een maand of vier een vriend gaan opzoeken in het zuiden van Frankrijk. Daar raakte ik in gesprek met een boer. Ik vertelde mijn verhaal, waarop hij zei: 'jij hebt zin in het leven, en dat mag ook'. Dat gaf mij de bevestiging dat het oké was om door te gaan. Wij mensen leggen elkaar en onszelf soms zo veel regels op hoe het hoort of moet zijn. Maar het leven is niet te bevatten, het is veel groter dan wij mensen kunnen denken.

Ik ben enorm geïnspireerd geraakt door Damanhur, een spirituele eco-gemeenschap in het noorden van Italië. De ondergrondse tempel is in het geheim gebouwd (1978-1993). Echt het meest wonderbaarlijkste kunstwerk dat je je kunt voorstellen. Een van de

onderdelen is een labyrint gemaakt van kilometers lange gangen. Daar zijn in glas in lood alle religies uit de hele wereld vertegenwoordigd. Dit met het idee dat iedereen welkom is en in ieder mens een stukje God aanwezig is. Het mooie vind ik hoe ze praktiserend streven naar leven vanuit liefde en met respect voor het milieu. Niemand legt ze op hoe het precies moet, het is dag in dag uit praktiseren. Toen de grondlegger Falco Tarassaco overleed, gaf hij mee: 'leef niet voort met de gedacht zo zou Falco het gedaan hebben, leef vanuit liefde'. Door met die intentie in de wereld te staan, zet je dingen in beweging. De kracht van liefde is heel groot.'

Citaat 3: Mensen gaan de wereld over om zich te verwonderen over de hoogte van bergen, over de golven van de zee, over de lange loop van de rivieren. Aan zichzelf, het grootste wonder, gaan zij zonder verbazing voorbij.

'Mensen kunnen nog wel eens vastraken in de snelheid van alle veranderingen om zich heen. Dan zeg ik 'heb je wel eens nagedacht over je pink, hoe die ontstaan is? Dat is ook een wonder'. Hoe wij als mensen lopen, dansen, zingen, praten daar gaan we meestal aan voorbij. Mensen gaan almaar op reis om mooie dingen te zien, maar eigenlijk zijn de mooie dingen ook juist heel dichtbij.

Mijn ingevingen krijg ik vaak op de snelweg. Zo ook het idee om met een kruiwagen met aarde naar Parijs te lopen.

Als God alles is, dan moet je ook alles wat je doet met aandacht en liefde aanschouwen.

De achterliggende gedachte daarbij was: kunnen we, in plaats van te handelen en speculeren in grond, gaan voor hoederschap voor de aarde en dus voor de aarde gaan zorgen. Het doel van de tocht was het hoofdkantoor van Unesco werelderfgoed in Parijs bereiken om de hele aarde op de werelderfgoed lijst te zetten. Onderweg zochten we elke dag een plek op waar mensen al iets moois deden voor hun leefomgeving. Dat wilden we onder de aandacht brengen. Steeds meer mensen gaan in gemeenschap dingen doen. Zo zijn er boerderijen die met abonnementen heel lokaal de gemeenschap van voedsel of energie voorzien (CSA's). Er zijn echt hele mooie dingen aan het ontstaan. We gaan nog drie keer naar Parijs lopen, vooral ook om dit onder de aandacht te brengen.'

Wat zou je aan jongeren mee willen geven?

'De jongeren hebben, als ze willen, de sleutel in handen voor een mooiere samenleving. Zoek de sleutel. Denk voorbij de samenleving zoals we die kennen. Zoek de sleutel van de liefde voor jezelf, elkaar en de aarde.'

Bidden met je ogen open

Rachelle van Andel

Kijk maar. Wat zie je?

Zolang ik me kan herinneren kijk ik. Naar een kleurenspeel van donker en licht. Het landschap waar de trein doorheen dendert. Of naar mensen die ik onderweg tegenkom. Goed kijken helpt je om te kunnen zien. Zonder oordeel en pretenties. Het vraagt om te oefenen met je volle aandacht. Dat is niet zo gemakkelijk, ook niet voor mij. Maar het is het kijken waard. Als je goed kijkt dan geloof ik dat je kunt bidden met je ogen open. Zie jij wat is?

Op vakantie in Engeland lopen wij een grote verlaten schuur in. Het licht dat door een klein smal raampje naar binnen valt wordt weerkaatst op de muur.

Bij thuiskomst kom ik erachter dat het hier niet om zomaar een schuur gaat. De schuur werd gebouwd in de 14e eeuw en was een zogenaamde 'tithe barn'. Dat is een schuur waar de boeren een tiende van al het voedsel dat zij produceerden moesten afstaan aan het klooster. Abdis Joan Formage had de touwtjes stevig in handen.

Rachelle van Andel is predikant van Vrijburg Amsterdam. Voorheen werkte ze als studentenpastor in Eindhoven en Maastricht. Ze liep stage in klooster Casella.

Ondersteun Villa Vrede

door Jaap Meeuwsen

Het was een vrij spontaan besluit: een nieuw Villa Vrede feest om aandacht te vestigen op het feit dat Motion Church officieel de huur heeft opgezegd voor Villa Vrede. Op 1 mei ontvingen we de officiële aanzegging dat het huurcontract niet verlengd zal worden. Daarom versierden we dit weekend de tuin. We vierden wat voor mooie plek we zijn, vol culturen, nationaliteiten, gebruiken, talen, religies, geloven, etniciteiten, noem maar op. We smulden van 'Samba food', Ethiopische injera en shiro, burgers en de klassieke gebakjes van Merouane.

We schilderden, kletsten en dansten op de muziek van de Ugandese Okiror-band. Het was ontzettend gezellig en geslaagd, met veel (oud-)bezoekers en vrijwilligers vanuit allerlei hoeken en gaten. Dit was overigens geen afscheidsfeest. Want Villa Vrede gaat door, ook na 1 november. Op welke locatie is nog niet duidelijk - maar we zijn er wel van overtuigd dat we iets zullen vinden. Op dit moment hebben we verschillende locaties op het oog. Dus niet getreurd en geen paniek. Hierna gaan we gewoon een Villa Verder!

Villa Vrede is een inloopen- en activiteitscentrum in Utrecht voor mensen zonder verblijfspapieren, z.g. illegalen. In Nederland zijn duizenden mensen zonder papieren, die veelal een marginaal bestaan hebben. Villa Vrede is een veilige plek, waar ze zichzelf mogen zijn en een zinvolle dagbesteding krijgen. Wij geven Nederlandse les, cursussen en activiteiten. Per jaar ontvangen we zo'n 100 nieuwe bezoekers, uit 24 verschillende landen. Villa Vrede is vijf dagen in de week open.

---

*Maak uw gift over op:
NL76 INGB 0003824429
ten name van
Zusters Augustinessen
o.v.v. Villa Vrede*

Gevonden voorwerp

Marie Hansen-Couturier

Wie wel eens bij Casella is geweest, herkent haar geluid onmiddellijk: het luiden van de klok vlak voor het begin van een van de vieringen. De klok – met inscriptie 1940 *AUGUSTINA* – is oorspronkelijk een cadeau geweest aan stichteres zuster *Augustina van Reijssen*, en verhuisde met Casella mee naar Hilversum. Zuster Maria vertelt: ‘De klok hield de regie bij de steeds groter wordende congregatie, ze riep alle zusters op om op tijd in de kapel, aan tafel of in de koffie te verschijnen. Tussen de eerste en tweede bel zat maar vijf minuten, een heuse sport voor nieuw ingetreden!’ Nu Casella weer verhuist, blijft de klok achter – maar ze zal nog steeds luiden, wanneer een overleden zuster naar het mooie kerkhof wordt gebracht.

Op de koffie met Annika Meuche

Tekst en foto: Anja den Bok

Parmant stapt een jonge vrouw op mij af en stelt zich voor met een Duits accent: Annika.

Achter haar vrolijke glimlach schuilt een veelzijdige geest. Ze is afgestudeerd in psychologie en rondt nu haar tweede studie, biologische landbouw, af. Daarnaast werkt ze als docent op een middelbare school, geeft ze les in tuinbouw en diervverzorging, helpt ze mensen online als psycholoog en traint ze boeren in Mozambique.

Terwijl mijn pen moeite heeft haar opsomming bij te houden vraag ik me af hoe ik deze veelzijdige vrouw moet samenvatten. Pas wanneer ik haar vraag waarom ze zo graag de zusters bezoekt kom ik bij de kern. "Mijn relatie liep stuk. Ik was erg verdrietig. Toen boden de zusters mij aan om een tijdje bij hun te komen wonen. Ze zijn zo lief en grappig. Bij hen kan ik mijzelf zijn, thuiskomen. Sterker nog, de zusters hebben mij 'geadopteerd', zo noemen ze dat. Dat voelt fijn." Nu weet Annika dat ze nooit heel diep kan vallen. Er zijn altijd mensen die van haar houden. Het nieuwe thuis dat ze bij de zusters heeft gevonden reist altijd mee in haar hart.

